

Charles de Foucauld eucharisztikus útja

Ahhoz, hogy pontos képet kapjunk arról, milyen szerepe van az Eucharisztia szentségének Charles de Foucauld életében, követnünk kell útját 1886. október végétől a párizsi Szent Ágoston templomtól egészen 1916. december 1-ig, Tamanrassetben bekövetkezett haláláig. E harminc év alatt egy fejlődésen megy keresztül az Eucharisztia titkának megértését és a hozzá fűződő kapcsolatát illetően.

- A megtérés:

Ez az alapvető esemény megmagyaráz minden utána következőt, ha a megtérésre mint személyes találkozásra tekintünk, amely átformálja az életet, és mindenre kihat; egy élő személlyel történő találkozás, aki jelen van a világunkban, és ő Jézus. Nemcsak Isten, akit keresett, hanem az, aki várta őt, és akire nem számított. Isten, aki annyira szeret, hogy megbocsát. Valaki, aki annyira szerette az embereket, hogy még ma is önmagát adja jelenlétének szentségében. Nemcsak arról van szó, hogy Isten létezik, hanem vele lehet lenni, vele lehet maradni, közel lehet lenni hozzá. Charles de Foucauld, aki annyiszor kételkedett, úgy tűnik, többé egy pillanatra sem kételkedik a megtestesülésnek és Jézus tabernákulumban való jelenlétének valóságában. Számára az Eucharisztia elsősorban Isten jelenlétének a szentsége.

A „*majdnem mindennapi*” szentáldozás több mint táplálék, és a következő hónapokban alkalma lesz, hogy még bensőségesebben egyesüljön vele. Szemében a Szent Szív kultusza és az Oltáriszentség

kitétele, a vele történő áldás ugyanannak az egyetlen szeretetnek a megnyilvánulása, amely vallásának lényege és lelki útjának vezérvonala lesz.

1889-ben a Szentföldön töltött zarándokútjának állomásaira úgy gondol, mint a kegyelem helyeire. De Jézus lábnyoma, bármennyire is meghatározó, nem más, mint emlék. A valóság a tabernákulumban van. Ennek ellenére Názáret utcáin két éve fölöttét kérdéseire megtalálja a választ: „*Mit kell tennem?*” Úgy kell élnie, mint Jézus Názáretben.

- Trappista:

Ezért választja, hogy egy nem keresztény országban, Szíria északi részén egy épülőfélben lévő kolostorban trappistaként éljen és szegényen haljon meg. Ugyancsak a legnagyobb szeretet vágyából, és hogy önmagáról lemondva a legnagyobb áldozatot hozza – mindörökre elhagyva azokat, akiket annyira szeret –, választja mindezt. De úgy tűnik, hogy önmaga felajánlása ebben a pillanatban nincs kapcsolatban az Eucharisztiairól való gondolataival. Imái másfélék: „*Amennyire csak lehetséges, az Oltáriszentség jelenlétében vagyok: Jézus itt van... Úgy nézek magamra, mintha szent szüleinek karjaiban lennék, vagy mint ahogy Magdolna Betániában Jézus lábát mossa*”.

De ami „*lehetséges*” a trappistáknál, az nem elégíti ki, és kéri, hogy máshová mehessen. Új kongregációról álmodik, amelynek célja, hogy dolgozva és az Oltáriszentséget imádva szegény életet éljen. A szent zsolozsmázást a kitett Oltáriszentség imádása váltaná fel. Csak egyetlen pap lenne, aki mindennap bemutatná a szentmisét. Így azzal tennék a jót, hogy Jézus jelenlétét visszük a világba.

- Názáret:

Hét év szerzetesi élet után felhatalmazást kap, hogy elhagyja a trappistákat. Újra magányban találja magát a klarisszák kolostorában, ahol az Oltáriszentséget sokszor kiteszik imádásra. Ekkori írásait olvasva azt hihetnénk, hogy minden szabad idejét az Oltáriszentség előtt tölti, imádkozással, olvasással, az írásokkal. A valóság azért kicsit más.

Egyrészt gyakran imádkozik a kunyhójában, ahogy erről lelkigyakorlatos jegyzete tanúskodik: *„Ó, Istenem, az idő és a hely jól megválasztott: kis szobámban vagyok, éjszaka van, minden alszik, csak az eső és a szél hallatszik, távolról néhány kakas hangja jelzi, hogy az éjszaka szenvedésed éjszakája is... Istenem, taníts imádkozni ebben a magányban, összeszedettségben! Az, aki szeret, és aki az ő Nagyon-Szeretettje, szeme előtt van, tehetne-e mást, mint hogy rászégezett szemmel őt nézi? Imádkozni, annyi, mint téged nézni, hiszen te mindig itt vagy. Ha igazán szeretlek, tehetnék-e mást, mint hogy szüntelen téged nézzelek?*

Másrészt az Oltáriszentség előtti ima nem mindig könnyű: *„Az Oltáriszentség előtt nem szívesen végzek hosszú elmélkedést. Nem ismerek magamra: minden üresnek, semminek, végtelennek tűnik, kivéve azt, hogy a mi Urunk lábainál legyek és őt nézzem... És, mikor lábainál vagyok, száraz és üres vagyok szavak, gondolatok nélkül, és jaj, gyakran elalszom. Tudatosan olvasok, de minden üresnek tűnik”.*

Ugyanebből az időszakból ránk maradt egy elmélkedése az Eucharisziáról, amelyben Jézus szájába adja, hogyan gondolta el ezt a szentséget: *„Először is ez az állandó jelenlétem; másodszor a teljes*

jelenlétem Istenként és emberként, táplálékként testetekbe lépve; harmadszor megtestesülve az oltáron és mindnyájatokért felajánlva magamat áldozatul az Atyának... íme, a hármias végtelen adomány, amelyet értetek adok”.

A második vonás főleg a menyegzői lakoma képében bontakozik ki: *„a másodikban engem érintetek nyelvetekkel, szátok érinti testemet; egész lényem leszáll belétek; bebizonyítom szeretetemet, és ezáltal arra indítalak benneteket, hogy szeretettel válaszoljatok szeretetemre... Látjátok, milyen csodálatos, kimondhatatlan egyesülés. A szeretet egységét teremtem meg köztem és köztetek, valamint magatok között, nektek adva Testemet eledelül”.*

A harmadik vonás már teológiaibb: *„De ez nem minden: magamat adom nektek... harmadszorra, hogy áldozatotok legyek, a dicséret és imádás áldozataként az Atyának felajánlva... Fontoljátok meg, mennyire meg kell sokszorozni ezt az áldozatot, amely az Atyának ilyen dicsőséget ad... megsokszorozva a papok számát, hogy minél többen felajánlhassák azt”.*

Ezért a Szent Szív remetéinek 1899-ben írt új szabályzatában a papok lehető legnagyobb számára gondol, mintha ezzel meg tudná sokszorozni a vég nélküli szentmiséket. 1900-ban – a következő évben – felteszi önmagának a kérdést, legyen-e ő maga is pap, hogy az Eucharisztia kultusza biztosítva legyen a kápolnában ott, ahol letelepedni készül. A papságra készülve visszajön Franciaországba.

- Irányváltás:

A századfordulón az előkészület során fordulat áll be életében. Utánozni akarja Jézust, nemcsak názáreti rejtett életében, nemcsak a sivatagban töltött visszavonultságában és nyilvános életében, hanem főleg szenvedésében, halálában és feltámadásában, felajánlva a naponkénti szentmisében a húsvéti áldozatot. Ez új dimenzió az Eucharisziával való kapcsolatában és abban, ahogy Jézus életét bemutatja.

Sőt mi több, ezt a lakomát, amelynek egyik szolgája lesz, többé nem a Szentföldön szeretné celebrálni azok között, akik lelki téren nagyon gazdagok, hanem a legtávolabb élők között. Szemében pedig nincs azoknál távolibb ember, mint akikkel útja során a Szahara és Marokkó városaiban találkozott. Egyedül vagy másokkal arra érez hivatást, hogy azok közelében legyen, akiknek hálával tartozik. Hitének első szikrájánál nem ők voltak-e jelen? Végül is mást kell tennie, mint amit addig elképzelt.

Nem gondol többé a világtól elszigetelt *remete* életre, hogy a kitett Oltáriszentségben imádja Istent; ezentúl *testvéreket* akar, akiknek élete úgy sugárzik az országra, mint az élő ostya.

- A Szaharában

Beni-Abbès-ben, ahol minden erejével arra törekszik, hogy megsokszorozza a kitett Oltáriszentség előtt töltött órákat, nagyon gyakran ott kell hagynia a tabernákulumot, mert – ahogy mondja – „*a szegényekben, betegekben vagy a különböző állapotú lelkekben jelenlévő Jézus máshová hív*”. Másképp kell jelen lennie Jézussal. Más módon élje az Eucharisziát?

Megállapíthatjuk azonban, hogy a tabernákulumban jelenlevő Eucharisztiaának végtelen misztériuma kizárja, hogy hosszasan csodálja a dűnéken látható naplemente szépségét és a csillagos égboltozatot: *„Lerövidítem ezek szemlélését, és visszamegyek a tabernákulumhoz... Nagyobb szépség van a tabernákulumban, mint az egész teremtett világban”.*

1904-ben tett utazása során legfontosabb elfoglaltsága, hogy minden nap bemutassa a szentmisét. Ez aszkétikus teljesítményt követel tőle, mert éjszaka gyalogol, és éjfél után már se nem ehet, se nem ihat. Nos, egy másik kérdés is felvetődik a szegénységgel és a diszkrécióval kapcsolatban, ugyanis egy speciális kocsi kellett ahhoz, hogy a szentmise bemutatásához szükséges dolgokat magával vigye. Ekkoriban – még néhány évig – a felmerülő költségek ellenére is a szentmisét helyezi az első helyre.

Észak-Hoggarban – hosszabb ideig tartó pihenése alatt – ágakból kis kápolnát épít, amelyben az Oltáriszentséget őrizheti néhány napig, *„hála ennek az országnak”.* Ekkor így beszél: *„amilyen messzire csak lehetséges, el kell vinni Őt... hogy növeljük azt a területet, ahol sugárzik, ki kell szélesíteni azt a zónát, ahol kifejtheti hatását”.*

A következő évben – letelepedve Tamanrassetben – ezt valósítja meg. Az Oltáriszentséget *„a názáretinél kisebb kalyibába* helyezi, és hozzáfűzi: *„ez lesz a legnagyobb boldogság számomra”.* A rákövetkező évben négy kilométert tesz meg, hogy keressen egy társat, akinek jelenléte lehetővé teszi, hogy *„Tamanrassetben gyakrabban kihelyezhesse az Oltáriszentséget. Nagy kegyelem lesz ez az egész országnak, kegyelem fiatal társam és saját magam számára”.* De útközben kénytelen visszaküldeni ezt a társat és egyedül visszajönni Hoggarba. Mégis visszajön, tudva, hogy nemcsak, hogy nem teheti ki az Oltáriszentséget, de még szentmisét sem mondhat, mivel nincs

ministránsa. Újabb előrelépés. Anélkül, hogy meg tudná magyarázni viselkedését, tudja, hogy ő az egyedüli, aki letelepedhet Hoggarban, míg máshol sokan mondhatnak misét. Vissza kell jönnie Hoggarba, hogy konstatálja: elképzelése – hogy a szentmise bemutatása legyen az első helyen – nem helyes: *„bizonyos esetekben a nagy szentek is feláldozták a szentmise bemutatásának lehetőségét a jótékonyág, az utazás vagy más egyéb dolgok miatt”*. Hat hónap alatt tulajdonképpen csak egy-két alkalommal mondhatott misét. Mégis azt írja püspökének: *„Egyáltalán nem nyugtalankodom, hogy nem mutathatom be a Szent Áldozatot.”*

1907 karácsonyán egyedül van, és nem mondhat misét. Megtérése óta ez az első karácsony szentmise nélkül. 1908 januárjában megbetegszik, és nagyon közelinek érzi a halált. Ebben a fizikai megsemmisülés érzésben, teljesen védtelenül és kiszolgáltatva ki van téve – mint Jézus a kereszten – az őt körülvevők jóakarátának. Nemde a húsvéti titok megélésének másik módja, hogy osztozzon e misztériumban – amit többé nem mutathat be –, azokkal, akik, hogy megmentse, kis tejet hoznak és felajánlják barátságukat?

De január 31-én, amikor ereje kezd visszatérni, engedélyt kap, hogy egyedül is bemutatassa a szentmisét. Ez karácsony.

E szentmise nélküli hat hónap alatt megőrizte az Oltáriszentséget a tabernákulumban, de nem hitte, hogy engedélye lehetne az áldozásra. *„Jézusnak ez az élő és sugárzó, bár rejtett”* jelenléte, *„akárcsak Názáretben”*, legitimálni látszik saját jelenlétét: *„Származik-e valami jó abból, hogy itt vagyok? Ha az én jelenléteomből nem is, de az Oltáriszentség jelenléte biztosan sokat jelent. Jézus nem lehet sehol sem anélkül, hogy ne sugározna”*. Nemde, ez is még téves megállapítás? Amikor néhány héttel később megtudja, hogy nem őrizheti az Eucharisziát a tabernákulumban, mert egyedül van,

elmehetne éppen máshová, vagy úgy dönt, itt marad, és üresen hagyja a tabernákulumot. Ez utóbbi szenvedéssel jár, de vállalja anélkül, hogy megkérdőjelezné. Íme, újabb túllépési lehetőség, ahogy püspöke magyarázza neki: „Ha a jó Isten a szentség formájában lévő valóságos jelenlététől megfosztja, akkor csak azt akarja, hogy jobban megízlelje a mindennapi Szent Áldozatot. Ahogy a kegyelem általi jelenléte nagyon valóságos az ön lelkében is”. Később Charles testvér ezt írja egy klarissza nővérnek: *„A Vőlegény szeretetért mindenre késznek kell lenni ezen a világon, még a szentségi jelenlététől való megfosztottságra is, ha ez az akarata”*.

Ez a megfosztottság hat éven át tart. Így – 1911-ben Assekremben, ahol öt hónapot tölt egy hegyoldalon *„a szépség és a Teremtővel összekötő végtelenség élményében”* – a tabernákulum, amelyet azért vitt magával, hogy hátha társra talál, üresen marad. Ha idejét nem a naplemente szemlélésével tölti, az nem azért van, hogy a tabernákulum előtt térdeljen, hanem, hogy egy percet se veszítsen a tuareg szótár mielőbbi befejezéséig. Örül a napfelkeltéknek: *„Jó ebben a nagy csöndben, ebben a gyönyörű, felkavaró és idegen természetben fölemelni a szívet a Teremtő és Megváltó Jézus felé”*. Nem tűnik-e úgy, hogy ez a Jézus, aki a Teremtő és Megváltó, megegyezik azzal, aki többé már nem a tabernákulumban lakik? Újabb előrelépés Beni-Abbès óta! *„Nehezemre esett levenni szememet erről a csodálatos látványról, melynek szépsége és a végtelenség élménye a Teremtőhöz köt, ugyanakkor a vad táj magánya ráébreszt, hogy az ember egyedül csak Vele van, és csupán egy csöpp a tengerben”* (L.M.B. 1911.07.09).

De, amikor hat év megfosztottság után engedélyt kap, hogy *„őrizheti a Szentostyát”*, ennek a jelenlétnek ízét és értelmét nem veszi el, és nem rejti véka alá örömét: *„végtelen kedvesség, nagy támasz és erő számomra, valamint óriási kegyelem a vidék minden*

lakosa számára”. Ugyanakkor meg kell jegyeznünk, hogy az Oltáriszentség kihelyezésének feltétele sohasem teljesül.

Amikor tele van a szíve Jézus új közelségének megtapasztalásával, nem szűnik meg nagyobb közelségre vágni a körülötte élőkkel. Jézus szava új valóságot jelent: *„mindaz, amit eggyel is tesztek e kicsinyek közül, velem teszitek*”. Ezt a mondatot, amely egykor mély benyomást tett rá, egy szintre helyezi a következővel, mert ugyanaz a száj mondja: *„ez az én testem*”. És ez a mondat folyamatosan alakítja életét, és sürgeti, hogy keresse és szeresse Jézust *„ezekben a kicsinyekben*”. Az Eucharisztia szolgálatával és a *„kicsinyek*” szolgálatával egyaránt Krisztust testét imádja. Nemcsak akkor van valóságosan jelen, amikor önmagát adja, hogy szemléljük, megegyük és felajánljuk, hanem valóságosan jelen van egy népben, egy emberi életben, állandóan, minden tekintetnek és kockázatnak kitéve: egy felajánlott élet jelenléte, olyan, mint a megehető kenyéré. Ezért akart *„kicsi és megközelíthető*” lenni tudván, hogy mindenki számára ez az élet lesz az egyedüli olvasható Biblia. Ezt a Bibliát a tabernákulummal együtt egyetlen mécsessel akarta megvilágítani, így egyesítve az *„Ige és a Kenyér két asztalát*”.

Az Istennek és az embereknek odaadott élet, mint Jézusé, egyetlen áldozatban odaadott élet, amely többé már nemcsak élete első időszakának áldozata – bár az nagyon is valóságos marad –, hanem mindazoknak életáldozata is, akik körülötte élnek. A megosztott barátságoké, és főleg a háborúk világában mások szenvedésének áldozata, és közbenjárás a *„gyötrelemben... övéinek harcában... a hullámokban hánykolódó bárkában*”.

Halálának másnapján Charles de Foucauld megmerevedett testét a falubeliek eltemették. Három héttel később Roche kapitánya egy fakeresztet helyezett a sírjára, és a kápolna homokjában megtalálta a

szentségtartót is. Kinyitotta és meggyőződött róla, hogy a Szentostya valóban ott van a két üveglap között. Egy tiszthelyettes magával vitte, és megáldozott vele – egyedül a sivatagban. Utolsó eucharisztikus szimbólum, hogy ez a földre dobott ostya olyan, mint annak teste, aki őt felszentelte, és aki őt saját életévé tette: *„élő ostya lett Isten dicsőségének dicséretére”*.

*****

Mondhat-e még nekünk valamit ennek az embernek az élete és halála?

A körülmények kényszerítették cselekvésre, de úgy tűnik, mindez ellentétben állt legmélyebb meggyőződésével. Mégis minden alkalommal túl tudott lépni elképzelésein, jámborságán, és nem keverte össze a célt és az eszközt. Jézus iránti szeretetének tüze képes-e feléleszteni langyos szívünk lángját? A Feltámadott élő jelenlétébe vetett hitének realizmusa képes lesz-e visszaadni „szentségimádásainknak” éltető erejét, ha hűségesen kitartunk benne, vagy ellenkezőleg: ha elhanyagoltuk azokat, segítenek-e megtalálni ennek a jelenlétnek ízét mint a szemlélődés útját?

Meggyőződésének ereje és bátorsága, lenyűgöz minket. Az új helyzetekhez való alkalmazkodás képessége csak az Egyház törvényei iránti hűséges engedelmességéhez hasonlítható. A mód, ahogyan szembenéz az új szituációkkal, arra ösztönöz minket, hogy a lényeghez térjünk vissza anélkül, hogy megvetnénk a kapott eszközöket. Korának jámborságán és minden elhajlásán túl, mint a kitett Oltáriszentség előtt tartott szentmise, a monstranciának adott fontosság, az ostya színe és formája, amely eltakarja a kenyér valóságát, túl azon, hogy eltárgyasítsuk az Eucharisziát, elanyagiasítsuk és helyhez kössük az ostya kisugárzását, újra fel kell fedoznünk és használnunk kell a jeleket

és szimbólumokat, amelyek kimeríthetetlenek maradnak, hogy segítsenek imádkozni, nem csak lélekben, hanem egész valónkkal. Legyünk képesek befogadni egy odaadott és feláldozott élet tanúságát, a húsvéti áldozatban beteljesedett életét, ahol helyére kerül a halál, mint befejezés és a teljesség felé vezető út.

Végezetül Charles de Foucauld szavai győzzenek meg bennünket arról, hogy Krisztus e jelenléte nekünk adatott *„szeretetből, a mi javunkra, hogy felmelegítsen, buzgóvá, szeretetre méltóvá, kedvessé tegyen bennünket, mert hidegek vagyunk; hogy erőssé és bátorrá tegyen, mert gyöngék vagyunk; hogy reményt és bizalmat adjon, mert reményvesztettek vagyunk; hogy boldogok legyünk, mert szomorúak és bátortalanok vagyunk”*.

Antoine Chatelard Jézus Kistestvére

Algéria, 1993. november

